

Szanowni Czytelnicy i Czytelniczki!

Przekazujemy Państwu nowy numer naszego czasopisma. „Nowy” tym razem oznacza także: nowy zespół redakcyjny, nową radę naukową, nowy projekt graficzny i wreszcie – nowe medium, za pomocą którego „Ochrona Zabytków” będzie od tej pory do Państwa trafiać. Nasze pismo ukazuje się już 75 lat! Chcemy, by wciąż było nowe, żywe i aktualne.

Wszyscy obserwujemy szybkie zmiany, jakie zachodzą w świecie. Intensywną transformację przechodzi także świat nauki, a realia wydawania czasopism naukowych stają się zupełnie inne niż jeszcze kilka lat temu. Pismo musi się stale rozwijać i adaptować do zmieniających się warunków, dlatego podjęliśmy decyzję, że referencyjną wersją „Ochrony Zabytków” stanie się wersja elektroniczna w otwartym dostępie.

Odwołujemy się do tradycji pisma – chcemy, by stanowiło platformę do wymiany wiedzy i do dyskusji dla specjalistów Europy Środkowo-Wschodniej. Dlatego wzmacniamy umiędzynarodowienie rady naukowej wspierającej zespół redakcyjny, i chcemy, by jej interdyscyplinarny charakter inspirował do dyskusji o rozwoju i o problemach różnych systemów ochrony dziedzictwa kulturowego.

Jako nowa redaktor naczelna „Ochrony Zabytków” postawiłam sobie zasadniczy cel: wzmocnienie pozycji i renomy czasopisma. Zupełnie nowe wyzwania, przed jakimi stoimy, zwłaszcza widoczne już gołym okiem skutki zmian klimatycznych i wojna na Ukrainie, wymagają, by profesjoniści zaangażowani w funkcjonowanie systemu ochrony zabytków zadawali nowe pytania i szukali nowych odpowiedzi.

Zapowiedzią przesunięcia punktu ciężkości pisma jest przede wszystkim otwierający numer artykuł profesor Iwony Szmelter, poświęcony etyce w ochronie i konserwacji dziedzictwa sztuk wizualnych, dotyczący niezwykle aktualnych i kluczowych z punktu widzenia praktyki zagadnień związanych z funkcjonowaniem systemu ochrony dziedzictwa. Zachęcam gorąco do zapoznania się ze wszystkimi tekstami, które umieściliśmy w działach: Teoria, Dzieła sztuki, Badania, Zabytki techniki oraz Prawo. O restauracji malowideł Stanisława Wyspiańskiego w krakowskim kościele oo. Franciszkanów pisze profesor Monika Bogdanowska, o mozaikowej figurze Madonny w zamku malborskim Mariusz Mierzwiński, a Dominika Szczupak o rozecie w bazylice św. św. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty w Toruniu. W numerze znajdziecie Państwo także artykuły o fabryce „Defil” w Lubinie, dolnośląskich wieżach nadszybowych typu malakow, wynikach badań polichromii i warstw dekoracyjnych rzeźb w ramach projektu *Styl piękny w redakcji czeskiej w Prusach – rzeźba kamienna z lat 1380–1400*, a także rozważania doktor Anny Fogel o zagadnieniu prawnym dotyczącym obowiązku uwzględniania ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przy wydawaniu pozwolenia konserwatorskiego. Dwa ostatnie teksty numeru to publikacje Iwony Krawiec oraz Magdaleny Laszczki, stanowiące pokłosie ogłoszonego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa ogólnopolskiego konkursu na najlepszą pracę dyplomową: *Dziedzictwo kulturowe jako zasób rozwojowy*.

Mimo wprowadzanych zmian nawiązujemy do tradycji – nowa szata graficzna autorstwa profesora Janusza Górskiego odwołuje się wprost do pierwszych, literniczych okładek „Ochrony Zabytków” z lat 40. XX wieku. Nowy projekt nie tylko ma zaakcentować kolejny etap w historii czasopisma, lecz również dostosować przedstawiane treści do charakterystyki nowego medium.

Zachęcam do dzielenia się opiniami na temat nowego numeru. Proszę je kierować na adres: redakcjaoz@nid.pl.

Życzę owocnej lektury i pozostaję z nadzieją na ciepłe przyjęcie nowej odsłony naszego pisma.

dr hab. Katarzyna Zalasieńska

REDAKTOR NACZELNA

Dear Readers,

We would like to present the 'newest' issue of our journal. This time 'new' also means a new editorial team, a new academic council, a new graphic design, and finally a new medium through which *Ochrona Zabytków* will henceforth be made available to you. Our journal has been published for seventy-five years! We want to ensure it is novel, dynamic, and up-to-date.

We are all observing the rapid changes that are taking place in the world. The academic world is also undergoing an in-depth transformation, and the practical realities underlying the publication of academic journals are quite different from what they were just a few years ago. The journal must evolve constantly and adapt to the ever-changing conditions, so we have decided that an electronic version of *Ochrona Zabytków*, which will be accessible to all, will become the benchmark version.

Recalling the journal's tradition – we would like it to be a platform for the exchange of knowledge and discussion for specialists in Central and Eastern Europe. That is why we are enhancing the international character of the academic council supporting the editorial team, and we would like its interdisciplinary character to inspire discussion on the development and problems of various methods of cultural heritage protection.

As the new editor-in-chief of *Ochrona Zabytków*, I have set myself the paramount objective of improving the journal's prestige and reputation. The brand new challenges we are facing, especially the effects of climate change and the war in Ukraine, which are already visible to the naked eye, require that professionals involved in the conservation and preservation of historic monuments ask new questions and look for new answers.

An indication of the shift in the journal's focus is, first of all, this issue's opening article by Professor Iwona Szmelter, which is devoted to ethics in the protection and conservation of the visual arts, and which touches on highly topical and key practical issues related to the functioning of the heritage protection system. I strongly encourage you to read all the texts we have included in the sections: Theory, Works of Art, Research, Technical Monuments and Law. Professor Monika Bogdanowska writes about the restoration of Stanisław Wyspiański's paintings in the Franciscan Church in Kraków, Mariusz Mierzwiński writes about the mosaic figure of the Madonna and Child at Malbork castle, and Dominika Szczupak writes about the rosette in the Basilica of St John the Baptist and St John the Evangelist in Toruń. In this issue you will also find articles about the 'Defil' manufactory in Lubin, Malakoff-type towers in Lower Silesia, the results of research on the polychrome decorations of sculptures as part of the project *The Bohemian Beautiful Style in Prussia – stone sculpture from the years 1380–1400*, as well as Dr Anna Fogel's considerations of the legal issue concerning the obligation to take into account the provisions of local land use plans when issuing conservation permits. The last two texts in this issue are by Iwona Krawiec and Magdalena Laszczka, which are the result of the nationwide competition for the best dissertations, announced by the National Heritage Institute: *Cultural Heritage as a Development Resource*.

Despite the changes, we also draw on tradition – the new graphic design by Professor Janusz Górski refers directly to the first letterpress covers of *Ochrona Zabytków* from the 1940s. The new design not only accentuates the next stage in the journal's history, but also adapts the contents presented to the specific characteristics of the new medium.

You are invited to share your opinions on the new issue, which you should address to: redakcja@nid.pl.

I wish you productive reading and hope that the new edition of our journal will be warmly received.

Katarzyna Zalasinska, PhD

EDITOR-IN-CHIEF